

CALL FOR PAPERS

Historický ústav AV ČR, Filosofický ústav AV ČR
a Výzkumné centrum pro církevní a náboženské dějiny
při Historickém ústavu AV ČR
(za podpory programu Strategie AV 21 – Epicentra civilizace –
Inteligentní domácnosti, technologie a společnost)
pořádají

30. listopadu – 1. prosince 2026

(Akademické konferenční centrum, Husova 4a, Praha 1)

Workshop

**Za zdmi fary: majetek, hospodářství
a každodennost venkovské farnosti
ve středověku a raném novověku**

a

III. setkání doktorandů a juniorních badatelů
nad církevními dějinami

Nejen Slovem živa je církev

*Kostel Narození Panny Marie, Vysoký Újezd.
Foto © František Záruba*

Anotace: **Za zdmi fary: majetek, hospodářství a každodennost venkovské farnosti ve středověku a raném novověku**

Farní instituce nepředstavovala pouze prostor výkonu duchovní správy, ale rovněž komplexní ekonomickou, kulturní a sociální jednotku. Vedle rezidenční funkce plnila také úlohu centra administrace beneficí, správy zádušního jmění a organizace hospodářského a společenského provozu. Jaké zdroje zajišťovaly její materiální fungování? Jak byly utvářeny a spravovány ekonomické základy farností? Jakou podobu měly farní budovy a jejich hospodářské zázemí? Jaký podíl svého času mohli správci farností věnovat duchovní a kulturní činnosti a do jaké míry je starost o materiální a ekonomické povinnosti omezovala? A do jaké míry lze tyto otázky zkoumat prostřednictvím písemných, archeologických a stavebněhistorických pramenů?

Workshop tematicky navazuje na setkání věnované životu na faře a fungování farářovy domácnosti (Fara a farnost – duchovní a laici: interakce, normy a praxe ve středověku a raném novověku, 2025). k ekonomickým a kulturním aspektům činnosti farářů, majícím dopady jak na duchovní život v rámci duchovního společenství, tak i na vnější reprezentaci farnosti, současně se zaměřuje na další hlediska materiálního a kulturního fungování farností.

Cílem workshopu je představit aktuální výsledky výzkumu i nové badatelské perspektivy zaměřené na fungování farních beneficí, správu církevního a kostelního majetku, podobu farních budov a jejich hospodářského zázemí i na vztahy mezi farou, kostelem a místní komunitou.

Vítány jsou příspěvky věnované jednak ekonomice beneficí (obročí), majetku kostela (záduší), donátorským a fundátorským aktivitám, správě farních hospodářství, stavebnímu vývoji far a kostelů (event. také k proměnám dalších farních statků), jednak kulturní činnosti farářů, například jejich knihovnám a shromažďování literatury, publikační činnosti, přípravě kázání, ale i podílu na přípravě divadelních představení a aktivitám souvisejícím s reprezentací farnosti a dalším aspektům materiálního a kulturního fungování farností. Workshop se zaměřuje především na mladší středověk a raný novověk, otevřen je však i příspěvkům z širšího předindustriálního období, pokud tematicky navazují na uvedené okruhy.

Délka příspěvku: 15–20 minut, nepřekročitelná délka 20 minut.

Jednací jazykem workshopu je čeština.

Název a anotaci přihlášky příspěvku v rozsahu 900–1000 znaků zasílejte nejpozději do 30. září 2026 na adresu: **fary_mikrosvet@centrum.cz**

PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.
Historický ústav AV ČR

Mgr. Tomáš Havelka, Ph.D.
Filosofický ústav AV ČR

Anotace: **III. setkání doktorandů a juniorních badatelů nad církevními dějinami: Nejen Slovem živa je církev**

V návaznosti na workshop **Za zdmi fary: majetek, hospodářství a každodennost venkovské farnosti ve středověku a raném novověku** se III. diskusní setkání doktorandů a juniorních badatelů zaměří na problematiku materiálního zajištění pastorační a duchovní péče, tentokrát především v širší metodologické rovině.

Duchovní péče a pastorační činnost představují jednu ze základních funkcí církevních institucí. Jejich podoba však nebyla určována pouze teologickými představami, normativními požadavky či osobním nasazením duchovních, ale také konkrétními materiálními podmínkami, které umožňovaly jejich výkon. Otázky financování, správy majetku, ekonomického zabezpečení duchovenstva, fungování církevních institucí nebo materiální infrastruktury náboženského života zůstávají přitom často v pozadí tradičních výkladů církevních dějin, přestože významně ovlivňovaly možnosti i limity pastorační činnosti.

Zajímají nás nejen hospodářské a institucionální předpoklady fungování farností, řeholních komunit, misijních aktivit či charitativních institucí, ale také otázky spojené s každodenní praxí duchovní služby, využíváním a správou zdrojů, proměnami církevního majetku nebo vztahem mezi ekonomickým zázemím a podobou pastorační činnosti.

Zveme proto juniorní badatelky a badatele zabývající se církevními dějinami, dějinami náboženství, teologií i příbuznými obory k představení vlastních výzkumů a metodologických přístupů. Příspěvky nejsou omezeny chronologicky ani konfesně a uvítáme jak empirické sondy do konkrétních historických případů, tak obecnější metodologické a konceptuální úvahy.

Návrhy svých vystoupení s názvem a stručnou anotací (do 1000 znaků) zasílejte, prosím, do **30. září 2026** na emailovou adresu **trojan@hiu.cas.cz**. Tamtéž se obraťte s jakýmkoli dotazy či náměty.

Délka příspěvků je 10–15 minut, nepřekročitelná délka 15 minut.

Diskusní setkání mladých badatelek a badatelů se uskuteční v rámci dvoudenního zasedání workshopu, tedy **30. listopadu – 1. prosince 2026** v Akademickém konferenčním centru v Praze.

Záměrem Výzkumného centra pro církevní a náboženské dějiny při Historickém ústavu AV ČR je vytvořit platformu pravidelných setkání nad obecnějšími tématy a problémy církevních dějin. Budeme proto rádi i za širší této pozvánky také všem potenciálním zájemcům z řad studentů, doktorandů i začínajících badatelů.

Mgr. David Trojan, Ph.D.
Historický ústav AV ČR